

PESACH

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 11,1–10; Mich 6,8; 2Moj 12,1–30; 1Kor 5,7; 2Moj 13,14–16; Heb 11,28

ÚVODNÝ TEXT

²⁶„Ked' sa vás budú pýtať vaši synovia, čo znamená tento obrad, ²⁷poviete im: „Je to obeta Paschy na počesť Hospodina, ktorý prešiel popri domoch Izraelitov v Egypte, keď bil Egyptánov a naše domy zachránil.“ Ľud padol na kolena a klaňal sa. (2Moj 12,26.27)

Onedlho má na Egypt dopadnúť posledná, desiatu rana. Faraón dostal poslednú výstrahu a musí urobiť konečné rozhodnutie. Ide o všetko, je to otázka života alebo smrti. V stávke nie je len život jednotlivca, ale dobro rodín a celého národa. Faraón a jeho úradníci majú v rukách osud mnohých ľudí. Postoj faraóna k živému Bohu Izraela určí nielen jeho budúcnosť, ale aj budúcnosť celého národa.

Ako sa cítiš, keď na teba dolieha vážnosť okolností? Čo robíš, keď musíš urobiť rozhodnutie, ktorého následky môžu výrazne ovplyvniť nielen tvoj život, ale aj životy ľudí okolo teba?

Boh je vždy ochotný a pripravený dať nám múdrosť, poznanie a moc robiť to, čo je správne (1Kor 1,30; Fil 2,13).

Problém teda spočíva inde. Je naše vlastné tvrdohlavé srdce pripravené a ochotné urobiť to, čo je správne? Často vieme, čo treba urobiť, ale bránime sa a nechceme to. Biblický záznam ukazuje, ako odmietnutie jedného muža podriaďiť sa Bohu, dokonca aj zoči-voči zdruvujúcim dôkazom, prinieslo tragédiu a bolesť obrovskému počtu iných ľudí. Nielen dejiny nás učia, že sa tak deje veľmi často.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii budeme sledovať prípravu na poslednú, desiatu ranu, ktorá mala postihnúť Egypt, a ustanovenie a oslavu Paschy (Veľkej noci, hodu Baránka). Nakoniec uvidíme vplyv poslednej trestajúcej rany na Egypt, ktorá, žiaľ, stále nezmenila faraónovo srdce.

- 2Moj 11,1–10: Oznámenie poslednej rany (nedeľa)
- 2Moj 12,1–20: Ustanovenie Paschy a pokyny na jej slávenie (pondelok)
- 2Moj 12,17–23: Význam krvi a nekvaseného chleba pri Pasche (utorok)
- 2Moj 12,24–28: Odovzdávanie významu Paschy budúcim generáciám (streda)
- 2Moj 12,29.30: Vykonanie desiatej rany a faraónova reakcia (štvrtok)

EŠTE JEDNA RANA

¹Hospodin povedal Mojžišovi: „Ešte jednou ranou zasiahnem faraóna a Egypt. Potom vás prepustí; ba nielen prepustí, ale priam vás vyženie. ...
⁴Potom Mojžiš povedal: „Hospodin hovorí: ‚O polnoci prejdem Egyptom.
⁵V Egypte zomrú všetci prvorození, od faraónovho prvorođeného syna, ktorý má zasadnúť na trón, až po prvorođeného syna otrokyne, ktorá je pri žarnove, ako aj všetko prvorozené z dobytky. ‘Po celom Egypte sa bude ozývať veľký nárek, akého dosiaľ nebolo a ani nebude. ‘Na nijakého Izraelitu ani len pes nezašteká – ani na človeka, ani na dobytča –, aby ste poznali, že Hospodin robí rozdiel medzi Egyptom a Izraelom. (2Moj 11,1.4–7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prorok Amos vyhlasuje: „Veru neurobí Pán, Hospodin, nič bez toho, aby nezjavil svoj zámer svojim služobníkom, prorokom.“ (Am 3,7) Hospodin prostredníctvom proroka Mojžiša faraónovi zjavil, čo bude nasledovať. Faraón dostal mimoriadne vážne varovanie. Prichádzajúce udalosti mali byť spravodlivým súdom nad pýchou, vykorisťovaním, násilím a modlárstvom. To všetko bolo príčinou nešťastia, ktoré malo dolahnúť na Egypt.

Prečítaj si text 2Moj 11,1–10. Aké varovania oznámil Boh skôr, než vykonal rozsudok nad Egyptom?

Boh dal Egyptu čas – tri dni temnoty (2Moj 10,23) – aby premýšľal o nedávnych udalostiach a o ich význame. Priniesol Egyptanom zreteľné, otvorené varovanie. A dal im aj poslednú šancu urobiť správnu vec.

Ale text 2Moj 11,8 hovorí, že Mojžiš „odišiel od faraóna veľmi rozhnevaný“. Prečo by Mojžiš odchádzal v hneve? Veľmi pravdepodobne preto, že si uvedomoval dosah desiatej rany. Bol si vedomý, že pôjde o tragédiu, ktorá zasiahne množstvo nevinných ľudí – a to všetko pre tvrdosť faraónovho srdca.

V biblickej symbolike zohráva číslo desať dôležitú úlohu. Desiatka predstavuje plnosť alebo úplnosť. (Desať prikázaní môžeme napríklad vnímať ako úplné zjavenie Božieho mravného zákona.) Desať egyptských rán poukazuje na to, že Boh v plnej miere vyjadril svoju spravodlivosť a odplatu.

Boh je Sudca. Vystupuje proti pýche, nespravodlivosti, diskriminácii, povýšenosti, vykorisťovaniu, krutosti a sebecku. Je na strane trpiacich, týraných a prenasledovaných. Boh napokon vykoná, čo je spravodlivé. Konanie spravodlivosti je jedným z prejavov Jeho lásky. (Pozri Ž 2,12; Ž 33,5; Ž 85,12; Ž 89,15; Ž 101,1; Iz 16,5 a Jer 9,24.)

Aj my by sme sa mali čo najviac usilovať o to, aby sme zrkadlili Božiu lásku a spravodlivosť. Naša prirodzenosť nás však často vedie do jednej z dvoch krajností. Z „lásky“ zatvárame oči pred krivdami, pred nepravosťami, ktoré treba napraviť. Alebo sa rozhodneme konať „spravodlivosť“, ktorá však v našom podaní pôsobí kruto, nemilosrdne a bezcitne. Ani jeden extrém nie je správny. Pri našom rozhodovaní by sme sa mali nechať viesť ideálom, ktorý zaznamenal prorok Micheáš: „Hospodin ti oznámil, človeče, čo je dobré a čo žiada od teba: len zachovávať právo, milovať láskavosť a v pokore chodiť so svojim Bohom.“ (Mich 6,8)

APLIKÁCIA

- Ak nevieme urobiť vyvážené a nezaujaté rozhodnutie (otázka je, či sme takého niečoho vôbec schopní), je lepšie myliť sa na strane milosrdenstva než na strane spravodlivosti. Súhlasíte s týmto tvrdením? Prečo?

PASCHA: HOD BARÁNKA

¹²V tú noc prejdem cez Egypt a usmrťím v ňom všetko prvorodené, od človeka až po dobytok. Nad všetkými egyptskými bohmi vykonám súd. Ja som Hospodin. ¹³Vaším znamením bude krv na domoch, v ktorých bývate. Keď uvidím krv, obídeme vás, takže vás zhubná rana nezastihne, keď budem biť Egypt. ¹⁴Tento deň vám bude pamätným dňom. Budete si ho pripomínať ako slávnosť na počesť Hospodina. Budete ho sláviť z pokolenia na pokolenie ako večné ustanovenie. (2Moj 12,12–14)

Prečítaj si text 2Moj 12,1–20. Aké konkrétne pokyny dal Boh Mojžišovi a Áronovi skôr, ako mal Izrael opustiť Egypt? Ako týmto pokynom rozumieš?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Bolo by namieste očakávať, že Boh poučí Mojžiša a Árona, ako zorganizovať odchod z Egypta – ako sa postarať o stravu, čo všetko zbalíť, ako zabezpečiť logistiku a pomoc pre starých ľudí, matky s malými deťmi, zvieratá atď. Prekvapivo však počujeme niečo iné. Boh im hovorí, ako majú sláviť *Paschu*. Izraeliti sa majú teda sústrediť nie na „ako“, ale na „kto“. V strede ich pozornosti má byť uctievanie Hospodina, ktorý ich chce vykúpiť. Všetko ostatné príde neskôr, keď nastane pravý čas.

Každá rodina mala pripraviť baránka („dobyčča“), pričom sa nič nemalo vyhodiť. Každý musel zjesť svoju porciu, a ak rodina nemohla skonsumovať celé dobyčča, mala sa podeliť s inou rodinou.

Prečítaj si 2Moj 12,13.14. Čo Hospodin urobil pre svoj ľud, keď prišla posledná rana? Čoho symbolom je táto udalosť?

Vyjdenie z Egypta sa malo sláviť pravidelne každý rok. Nešlo len o pripomienku toho, čo Boh urobil pre tých, čo vyšli z Egypta. Slávenie Paschy malo byť aktualizáciou Božieho oslobodzujúceho činu pre súčasnú generáciu. Mala to byť čerstvá skúsenosť pre všetkých Židov.

Verše 12 a 13 vysvetľujú význam Paschy tak, že Boží súd zničenia „obíde“ (Roh.: „preskočí“) Izraelitov. Takto si mali pripomínať *pesach* (grécky *pascha*; v slovenčine používame aj výraz „Veľká noc“, ktorý sa však prekrýva so sviatkom Kristovho zmŕtvychvstania). Zničenie „preskočilo“ izraelské domy, ktorých veraje dverí poznačili krvou baránka, znakom života a záchrany. Hebrejský výraz *pesach* znamená doslova „preskočiť“, „obísť“ či „prejsť“.

Slávenie Paschy malo každému Izraelitovi pripomenúť mocné a milostivé Božie skutky, ktoré Hospodin konal pre svoj ľud. Táto slávnosť pomáhala Židom zachovať si ich národnú identitu a spečať ich náboženské presvedčenie.

- Prečo je dôležité pripomínať si všetko dobré, čo pre nás Boh urobil v minulosti, a veriť, že má pre nás pripravené niečo nemenej dobré aj v budúcnosti?

APLIKÁCIA

PESACH

¹⁷Takto budete zachovávať ustanovenie o nekvasených chleboch, lebo práve v ten deň som vyviedol vaše zástupy z Egypta. Tento deň budete zachovávať z pokolenia na pokolenie ako večné ustanovenie. ¹⁸Nekvasené chleby budete jesť od večera štrnásteho dňa prvého mesiaca až do večera dvadsiateho prvého dňa toho istého mesiaca. ¹⁹Sedem dní sa nesmie vo vašich domoch nájsť nič kvasené. Každý, kto by jedol niečo kvasené, bude odstránený z izraelskej pospolitosti, Izraelita práve tak ako cudzinec. ²⁰Nebudete jesť nič kvasené. Vo všetkých svojich príbytkoch budete jesť len nekvasené chleby. (2Moj 12,17–20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 2Moj 12,17–23. Akú úlohu zohrávala krv pri tejto novo ustanovenej slávnosti „na počesť Hospodina“?

Krv obetovaného zvieraťa je kľúčovým prvkom slávnosti Paschy. Tí, ktorí mali účasť na tejto slávnosti, potreli krvou zabitého baránka zárubne svojich domov. Takto demonštrovali svoju dôveru v Boha a verili, že On ich vyslobodí z toho, čomu budú vystavení ľudia, ktorých krv nechránila.

Aké mocné vyjadrenie evanjelia!

Veľkonočný baránok musel byť bez poškrvny, pretože ukazoval na Ježiša Krista, *Baránka Božieho, ktorý sníma hriech sveta* (Ján 1,29). Krv zvieraťa zohrávala kľúčovú úlohu: symbolizovala ochranu a bola znakom života v čase smrti. „Vaším znamením bude krv na domoch, v ktorých bývate. Keď uvidím krv, obídem vás, takže vás zhubná rana nezastihne, keď budem biť Egypt.“ (2Moj 12,13)

„Evanjelium“ spojené so slávením *Paschy* poukazovalo nielen na vyslobodenie z otroctva a odchod do zaslúbenej zeme, ale aj na obeť Ježiša Krista za naše hriechy a Jeho zásluhy vzťahujúce sa na všetkých, ktorí sú „prikrytí“ Jeho krvou.

O stáročia neskôr, keď apoštol Pavol v súvislosti s touto slávnosťou napísal: „Vyčistite starý kvas, aby ste boli novým cestom, keďže ste nekvaseným chlebom; veď Kristus, náš veľkonočný Baránok, bol obetovaný.“ (1Kor 5,7)

Kvas sa používal na prípravu cesta rôzneho druhu. Keď sa kvas spomína v Biblii prvýkrát, je to v súvislosti s prípravou nekvaseného chleba v predvečer odchodu Izraelitov z Egypta. Kvas museli odstrániť zo svojich domovov (2Moj 12,8, 15–20; 2Moj 13,3–7). V tomto konkrétnom kontexte bol kvas symbolom hriechu (1Kor 5,6–8). Práve preto sa nesmel používať počas celého týždňa, v ktorom sa slávila Pascha.

Nekvasený chlieb je symbolom bezhriešneho Mesiáša, ktorý premohol všetky pokušenia a dal svoj život za nás (Ján 1,29; 1Kor 5,7; Heb 4,15). „Zväzok yzopu“, ktorý bol ponorený do krvi, symbolizoval Božiu očisťujúcu milosť (Ž 51,9). Prostredníctvom Paschy sa teda zjavuje a predstavuje Ježišovo vykupiteľské dielo.

APLIKÁCIA

■ Čo nás o skutočnej ohavnosti hriechu učí skutočnosť, že na jeho nápravu a odstránenie musela byť preliata Kristova krv?

ODOVZDÁVANIE POCHODNE

²⁴„Toto zachovávajúte ako večné ustanovenie pre vás a pre vaše deti. ²⁵Keď prídete do krajiny, ktorú vám podľa svojho sľubu dá Hospodin, zachovávajúte tento obrad. ²⁶Keď sa vás budú pýtať vaši synovia, čo znamená tento obrad, ²⁷poviete im: „Je to obeta Paschy na počesť Hospodina, ktorý prešiel popri domoch Izraelitov v Egypte, keď bil Egypťanov a naše domy zachránil.“ Ľud padol na kolená a klaňal sa. ²⁸Izraeliti šli a robili tak, ako Hospodin prikázal Mojžišovi a Áronovi. Tak urobili.“ (2Moj 12,24–28)

Žalmista hovorí, ako môžu naše deti poznávať Boha a Jeho láskyplnú starostlivosť: „Pokolenie pokoleniu chváli tvoje činy, hlása tvoje hrdinské skutky.“ (Ž 145,4) Jedna rodina by mala hovoriť inej rodine o Bohu, o Jeho úžasných skutkoch a o Jeho učení, a to všetko s cieľom odovzdať biblické poznanie ďalšej generácii.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ktoré skutočnosti z úvodného textu (2Moj 12,24–28) sú dôležité aj pre nás dnes?

Rodičia mali byť v Izraeli prvými učiteľmi svojich detí. Svojim potomkom mali vyrozprávať príbeh vyjdenia z Egypta. Toto rozprávanie malo byť podané nie len ako minulé historická udalosť, ale ako ich vlastná skúsenosť. Slávením slávnosti Paschy sa mali stotožniť so svojimi predkami, mali znova prežiť a aktualizovať si tak význam dávnych udalostí. Otec mal povedať: „Bol som v Egypte, videl som porážku egyptských bohov a rany nad Egyptom a bol som oslobodený.“ V Tóre je dvakrát zdôraznené, ako by mali rodičia odpovedať na otázky svojich detí týkajúce sa Paschy (pozri 5Moj 6,6–8 a 2Moj 13,14–16).

Za zmienku stojí skutočnosť, že keď Izraeliti dostali pokyn oslavovať ich vyslobodenie z Egypta, v tom čase sa ešte stále nachádzali v Egypte. Celá slávnosť bola vyjadrením viery. Keď Mojžiš oznámil ľuďom, čo majú v súvislosti s Paschou robiť a aký je jej význam, „ľud padol na kolená a klaňal sa“ (2Moj 12,27). Ľudia vyjadrili úctu svojmu Spasiteľovi a potom začali konať podľa Mojžišových pokynov týkajúcich sa Paschy.

V 5. Mojžišovej sa Izraelitom pripomína, že príbeh vyjdenia z Egypta majú rozprávať tak, aby si ho mohli osvojiť ako svoju vlastnú cestu. Všimnime si kolektívny tón tohto rozprávania, ako aj dôraz na súčasnú skúsenosť: „Ty však pred Hospodinom, svojím Bohom, povieš: Môj otec bol blúdiaci Aramejčan. S malým počtom ľudí zostúpil do Egypta a tam žil ako cudzinec. Tam sa stal veľkým, mocným a početným národom. Egypťania však s nami zle zaobchádzali, trýznili nás a kruto zotročovali. Volali sme k Hospodinovi, Bohu našich otcov, Hospodin nás vypočul, pozrel na naše poníženie, námahu a útlak. Hospodin nás vyviedol z Egypta mocnou rukou a vystretým ramenom, veľkou hrôzou, znameniami a zázrakmi. Priviedol nás na toto miesto a dal nám túto krajinu, krajinu oplývajúcu mliekom a medom.“ (5Moj 26,5–9)

Tým, že rodičia budú deťom rozprávať o udalostiach Paschy (alebo akýchkoľvek udalostiach v posvätnéj histórii), pomôže to nielen deťom, ale aj im samým nanovo pochopiť, čo Boh urobil pre nich a pre celý národ. Rozprávanie príbehu bolo na prospech nielen poslucháčom, ale aj rečníkom.

- Zamysli sa nad svojou vlastnou cestou viery: ako ťa Boh viedol, staral sa o teba alebo ako ťa vyslobodil v ťažkých časoch? Ako sa môžeš podeliť o tieto skúsenosti so svojou rodinou, s deťmi alebo mladšími veriacimi takým spôsobom, aby pre nich dnes bola Božia moc a láska skutočná?

APLIKÁCIA

BOŽÍ SÚD

**²⁹Ked' nastala polnoc, Hospodin usmrtil všetkých prvorođených v Egypte, od faraónovho prvorođeného syna, ktorý mal sedieť na jeho tróne, až po prvorođeného zajatca, ktorý bol v žalári, ako aj všetko prvorođené z dobytku. ³⁰V tú noc vstal faraón, všetci jeho služobníci a všetci Egyptá-
nia, lebo v Egypte nastal veľký nárek; nebol totiž dom, v ktorom by nebol
mŕtvy. (2Moj 12,29.30)**

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

**Čo sa hovorí v úvodnom texte o udalostiach desiatej rany (2Moj 12,29.30)?
Prečo sa Boh zameral práve na prvorođených? (Pozri tiež Heb 11,28.)**

Posledná egyptská rana dopadla na prvorođených. Bol to Boží súd nad faraónom, nad všetkými bohmi Egypta a nad všetkými rodinami, ktoré uctievali týchto falošných bohov, ktorí boli bezcennými modlami zrkadliacimi vášne, túžby a obavy ľudí.

Ako ukázali predchádzajúce pohromy, tieto modly neboli schopné ľudí zachrániť. Ich bezcennosť bola ešte zreteľnejšia teraz, počas desiatej rany, ktorá mala pre Egyptanov úplne najhoršie následky.

„Pýcha každej domácnosti bola zničená. V krajine bolo počuť plač a nárek smútiacich. Kráľ a dvorania stáli bledí, rozochvení a prestrašení nad tým, čo sa udialo. Faraónova pýcha, ktorá sa opovážila postaviť proti nebu, ležala pokorená v prachu.“ (PP 280; NÚD 133)

Faraón predstavoval najvyššiu moc a najväčšieho boha Egypta. Jeho prvorođený syn bol považovaný za syna boha. Isis bola bohyňa chrániaca deti; Heket bola bohyňa, ktorá navštevovala ženy pri pôrode a Min bol bohom plodnosti (takýchto bohov bolo veľmi veľa). Všetci títo bohovia boli bezmocní v porovnaní so živým Hospodinom. Mojžiš hovorí: „Kto spomedzi bohov je taký ako ty, Hospodin? Kto sa ti vyrovná velebou svätosti? Divotvorca hrozný, hoden všetkej chvály?“ (2Moj 15,11) Jitro neskôr svedčil: „Teraz som poznal, že Hospodin je väčší než všetci bohovia. Stalo sa to, lebo sa povyšovali nad vás.“ (2Moj 18,11) Podľa 2. Mojžišovej 1 Egyptania zabíjali novonarodených synov Izraela na príkaz faraóna, aby oslabili Izraelitov, podmanili si ich a ponížili. Teraz Boží trest postihuje prvorođených synov Egypta. Znie to neprijemne, ale čo ľudia sejú, to aj zožnú.

Každé naše rozhodnutie a konanie prináša určité následky. Je bolestivou pravdou, že následkami svojich nesprávnych činov netrpíme len my sami. Trpia nimi aj iní ľudia, často naši najbližší, ktorí sa ničoho nedopustili. Taká je však povaha hriechu.

APLIKÁCIA ■ V čom si trpel za hriechy iných? Akým spôsobom iní trpeli za tvoje hriechy? Čo je v tejto súvislosti našou jedinou nádejou?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Prvá Veľká noc“ (PP 273–280; NÚD 131–133)

„Veľká noc mala byť pamiatkou i predobrazom. Mala pripomínať nielen vyslobodenie z Egypta, ale aj poukazovať na ešte väčšie vyslobodenie prostredníctvom Krista, ktorý vykúpi svoj ľud z otroctva hriechu. Obetný baránok predstavoval „Božieho Baránka“ (Ján 1,29), ktorý je našou jedinou nádejou spásy. Apoštol hovorí: *Náš veľkonočný Baránok, Kristus, bol obetovaný.* (1Kor 5,7) Veľkonočného baránka nestačilo však len zabiť. Jeho krvou sa mali natrieť veraje dvier. Podobne potrebuje človek prijať pre seba zásluhy Kristovej krvi. Musíme veriť tomu, že Kristus zomrel nielen za svet, ale aj osobne za každého z nás.“ (PP 277; NÚD 132)

Dodnes slávia židovské rodiny po celom svete sviatok pesach. Spoločne sa stretávajú pri tom, čo nazývajú *pesachový seder* („seder“ znamená „poriadok/ usporiadanie“). Ide o ritualizovanú spoločnú večeru, počas ktorej hlava rodiny predčíta deťom príbeh exodu, a potom si užívajú špeciálne pripravené jedlo. Je úžasné, že sa táto tradícia zachovala doslova od čias vyjdenia z Egypta! Iba sobota ako odpočinok siedmeho dňa, ktorú Židia tiež zachovávajú, siaha ešte ďalej do dávnoteku.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako môžeme pochopiť „spravodlivosť“ Hospodina, keď zabil prvorodných, z ktorých mnohí boli určite „nevinní“? Ako to môžeme zosúladiť s mocnou realitou Božej lásky? Uvažujte v tejto súvislosti aj o potope. Ako rozumiete tomuto Hospodinovmu konaniu?
2. Čo znamená symbolický výrok, že nás prikrýva Ježišova krv a že Jeho krv nás očisťuje od všetkých nepravostí?
3. Prečítajte si tieto slová: „Kristovi nasledovníci potrebujú prijímať Božie slovo a nechať sa ním celkom preniknúť, aby sa stalo hnacou silou ich života a činov. Kristova moc ich len tak môže zmeniť na jeho obraz, aby z nich mohli vyžarovať božské vlastnosti.“ (PP 278; NÚD 132) Ako môžeme Kristovi umožniť, aby v nás vykonal opísané dielo?